

Kolson Vajthed

RITAM
HARLEMA

Prevela
Dijana Radinović

■ Laguna ■

Naslov originala

Colson Whitehead

HARLEM SHUFFLE

Copyright © 2021 by Colson Whitehead

Translation copyright © 2022 za srpsko izdanje, LAGUNA

Beketu

SADRŽAJ

PRVI DEO

KAMIONET | 1959. 8

DRUGI DEO

DORVEJ | 1961.. . . . 117

TREĆI DEO

ISKULIRAJ, LUČE | 1964.. . . . 217

KAMIONET

1959.

„Karni nije bio kriminalac,
tek sitan muvator...“

PRVO POGLAVLJE

Rođak Fredi ga je uvukao u pljačku jedne vrele noći početkom juna. Rej Karni je celog tog dana jurcao – s kraja na kraj Menhetna, po celom gradu. Nije gasio motor. Najpre je otišao do Radijskog kvarta,* da se otarasi poslednja tri radio-gramofona, dva RCA i jednog magnavoksa, i preuzme televizor koji je tamo ostavio. Digao je ruke od tih radio-gramofona, za godinu i po dana nije prodao ni jedan jedini ma koliko im spuštao cenu i preklinjao kupce. Sada su mu zauzimali prostor u podrumu koji mu je trebao za nove naslonjače što su mu sledeće nedelje stizale iz *Ardženta* i nameštaj koji tog popodneva bude uzeo iz stana umrle starice. Ti uređaji su pre tri godine bili vrhunška roba; sada su prekrivači skrivali njihove glatke ormariće od mahagonija, učvršćene kožnim remenjem pozadi u tovarnom delu. Pikap se drndao po zlosrećnom Zapadnom auto-putu.

Baš tog jutra u *Tribjunu* je izašao još jedan članak o tome kako grad namerava da sruši taj nadzemni auto-put. Uzan i

* *Radio Row*. Naziv za deo grada ili ulicu gde se prodaju radijska i elektronska oprema. U Njujorku je to bila skladišna četvrt na Donjem Menhetnu, koja je 1966. srušena da bi se na tom mestu izgradio Svetski trgovinski centar. (Prim. prev.)

loše kaldrmisane, put je od samog početka bio katastrofalan. U najboljim danima kola su se vukla branik uz branik, ljudi ogorčeno trubili i psovali, a u kišne dane rupe su postajale podmukle lagune, ceo put jeziva baruština. Prošle nedelje jedan kupac je ušetao u prodavnicu sa glavom umotanom poput mumije – deo ograde se odvalio i zveknuo ga u glavu dok je prolazio ispod te prokletinje. Kazao je da će sve oterati na sud. Karni je odvratio: „Imate svako pravo.“ Kod Dvadeset treće ulice točkovi pikapa upali su mu u krater, pa je pomislio da će mu jedan radio sleteti iz kamiona u Hadson. Laknulo mu je kad je uspeo da se dovuče do Dvejn strita bez incidenta.

Karnijev čovek u Radijskom kvartu bio je na polovini Kortlandove ulice, na uglu sa Griničkom, u samom žarištu zbivanja. Parkirao se ispred *Samjuelovog čudesnog radija* – POPRAVKA SVIH MARKI – pa otišao da vidi da li je Aronovic tu. U poslednjih godinu dana dva puta je dolazio čak ovamo i zaticao radnju zatvorenu usred dana.

Pre nekoliko godina prolazak pored pretrpanih izloga u toj ulici bio je kao da vrtiš dugme na radiju – iz jedne radnje je iz zvučnika na ulicu treštao džez, iz sledeće su se orile nemačke simfonije, pa regtajm i tako dalje. *S&S Elektroniks, Lendijeva prva klasa, Stajnvej, kralj radija*. Sada se tu, u očajničkom pokušaju da se privuku tinejdžeri, mnogo češće mogao čuti rokenrol, a izlozi su bili puni televizora, najnovijih čudesa *Dumonta* i *Motorole* i ostalog. Stereo-konzole od svetlog drveta, nove portabl mini-linije i haj-faj kombinacije tri u jednom, sa televizorom, radiom i gramofonom u istom kućištu, skroz moderno. Ono što se pak nije promenilo bio je Karnijev slalom trotoarom oko ogromnih kontejnera i kanti punih elektronskih cevi, audio-transformatora i električnih kondenzatora, koji su privlačili majstore hobiste iz čitavog područja Njujorka. Koji god deo da ti treba, sve marke, svi modeli, po pristupačnim cenama.

Tamo gde je nekad bila nadzemna pruga Linije Devete avenije, sad je zjapila rupa. Ono čega više nema. Kad je bio mali,

otac ga je doveo ovamo jednom ili dvaput po nekom svom tajanstvenom poslu. Karniju bi se još ponekad učinilo da, usred sve one muzike i ulične vreve, čuje tutnjavu voza.

Aronovic je stajao pognut nad staklenim pultom sa juvelirskom lupom na oku i čačkao neku napravu. – Gospodine Karni. – Nakašljao se.

Nije bilo mnogo belaca koji su ga oslovljavali sa „gospodine“. Bar ne u centru grada. Kada je Karni prvi put došao poslom u Radijski kvart, belci su se pravili da ga ne vide i usluživali su hobiste koji su ulazili za njim. Išao je od radnje do radnje, nakašljavao se, mahao prodavcima, ali je svuda ostajao crni duh i trpeo uobičajeno poniženje sve dok se nije popeo stepenicama od crnog gvožđa do radnje *Aronovic & sinovi*, gde mu je vlasnik kazao: „Izvolite, gospodine, šta vam treba?“ *Šta vam treba* u smislu *šta vam treba*, a ne *šta hoćeš*. Rej Karni je tokom godina razvio sluh za varijacije.

Tog prvog dana Karni mu je rekao da ima radio koji treba da se popravi; tek je bio počeo da sa strane trguje očuvanim polovnim uređajima. Stao je da mu objašnjava problem, a Aronovic ga je prekinuo i krenuo da otvara kućište. Prilikom narednih poseta Karni nije trošio reči, samo bi spustio radio ispred majstora i pustio ga da se sam njime pozabavi. Ovako je to išlo: umorno uzdišući i hukćući, čovek bi čačkao po uređaju sjajnim srebrnim alatom pokušavajući da ustanovi problem. Proveravao bi osigurače i otpornike dijagnomerom;* podešavao napon, kopao po neoznačenim fiokama u čeličnim ormarićima duž zidova sumorne radnje. Kad god bi iskrsao neki krupan problem, zavrteo bi se na svojoj stolici i opet hukćući odjurio u radionicu pozadi. Podsećao je Karnija na veverice u parku što jurcaju čas tamo čas ovamo tragajući za izgubljenim orasima. Možda su druge veverice u Radijskom kvartu razumele to ponašanje, ali za njega, običnog smrtnika, to je bilo životinjsko ludilo.

* Instrument za testiranje. (Prim. prev.)

Karni je često odlazio na sendvič sa šunkom i sirom u blizini da pusti čoveka da radi na miru.

Aronovic je uvek uspevao da obavi popravku, da pronade odgovarajući deo. Nova tehnologija je, međutim, nervirala starca, pa kad bi mu Karni doneo neki televizor, obično bi mu kazao da dođe sledećeg dana ili sledeće nedelje, kad mu stigne nova katodna ili elektronska cev. Nikako nije hteo da se sramoti i ode po deo u neku od konkurentskih radnji u ulici. Zato je Karni došao tamo tog jutra. Pre nedelju dana doneo mu je jedan *filko* od dvadeset jednog inča. Bude li imao sreće, starac će uzeti radio-gramofone.

Karni je doneo u prodavnicu jedan veliki RCA i otišao po sledeći. – Da mi je tu momak, on bi vam pomogao – kazao je Aronovic – ali morao sam da mu skratim radno vreme.

Koliko je Karni znao, momak Džekob, bubuljičavi tinejdžer iz jedne oronule stambene zgrade u Laddlou stritu, nije radio tu već više od godinu dana. Ono „& sinovi“ na firmi oduvek je bilo samo pusta želja – Aronoviceva žena se odavno vratila u Džerzi da živi sa sestrom – ali preterivanje i prazne hvale bili su zaštitni znak prodavnica u Radijskom kvartu. *Najbolji u gradu, Kuća kvaliteta, Nenadmašni*. Pre više decenija ovaj kraj se sa bumom elektronike pretvorio u arenu za ambiciozne imigrante. Okačiš firmu, smisliš dobru žvaku i izvučeš se iz bede. Ako ti krene, otvoriš radnju na još jednom mestu, proširiš se na propalu prodavnicu pored. Onda prepustiš posao sinovima, povučeš se u penziju u neko od novih predgrađa na Long Ajlendu. Ako ti krene.

Karni je smatrao da Aronovic treba da batali ono „& sinovi“ i smisli neki moderniji naziv: *Atomski TV & Radio, Turbo elektronika*. Ali to bi bio preokret u njihovom odnosu, jer je na ovoj adresi Aronovic bio taj koji je delio savete kao preduzetnik preduzetniku, mahom one tipa „doktores, izleči sebe“. Karniju nisu bili potrebni starčevi saveti o računovodstvu i plasmanu

robe. U njegovoj kancelariji je visila biznis diploma Kvins koledža, odmah do fotografije Line Horn s njenim autogramom.

Karni je uneo sva tri radija u radnju. Na ulicama Radijskog kvarta više nije bilo toliko gužve kao nekad.

– Ne, nisu pokvareni – rekao je Karni kad je Aronovic razmotao svoju rolnu sa alatom. Rolna je bila od zelenog filca sa džepićima. – Pomislio sam da ih možda hoćete.

– Ništa im ne fali? – Kao da je bilo neobično ponuditi nešto što radi.

– Rekoh da ih donesem kad već dolazim po televizor, čisto da vidim da li ste zainteresovani. – S jedne strane: zašto bi nekom ko popravlja radije trebao radio? Ali s druge strane, svaki je preduzetnik imao neku sporednu delatnost. Isto je važno i za Aronovica. – Možda će vam valjati za delove ili tako nešto.

Aronovicu su klonula ramena. – Za delove. Delova imam napretek, gospodine Karni, ali nemam mušterije.

– Imate mene, Aronovicu.

– Imam vas, gospodine Karni. I veoma ste pouzdani. – Pitao ga je za ženu i ćerku. Dete na putu? Mazel tov! Prešao je palcem niz crne tregere i zamislio se. Trunke prašine poigravale su na svetlosti. – Znam jednog tipa u Kamdenu – kazao je Aronovic – baš je za to specijalizovan. Voli RCA. Možda će biti zainteresovan. A možda i neće. Ostavite ih, pa ću vam kad sledeći put dođete reći kako je prošlo. – Ostao je još magnavoks. Kućište od orahovine, zvučnik od osamnaest inča, menjač ploča *kolaro*. I vrhunski proizvod pre tri godine. – Ostavite i to, pa ćemo videti.

Starac je oduvek imao oklembeseno lice, sa obešenim obrazima i opuštenim ušnim resicama i kopcima, i sav je bio otromboljen i poguren. Kao da su ga naprave nad kojima je provodio sate i sate sve vreme usisavale. To gurenje se u poslednje vreme ubrzalo, kao da ga je sve više pritiskao teret stvarnosti. Roba se promenila, mušterije su se preobrazile u nova bića, a nije više

imao ni nekih naročitih ambicija. Imao je ipak još ponešto čime se zaokupljao pod stare dane.

– Gotov vam je televizor – rekao je. Nakašljao se u ispranu žutu maramicu. Karni je pošao pozadi za njim.

Naziv radnje – istaknuta zlatna slova na izlogu – obećavao je jedno, oronulo prostor radnje drugo, a ta soba pozadi nudila je nešto treće, sasvim duhovno. Atmosfera je bila drugačija, sumorna a opet nekako svečana, buka Radijskog kvarta prigušena. Na krcatim metalnim policama ležali su rastavljeni radio-prijemnici, televizori svih veličina, unutrašnji delovi svakojakih uređaja. Na sredini sobe stajao je radni sto od izbrazdanog drveta sa svetlom uperenim u prazan prostor koji je čekao narednog pacijenta i uredno poređanim alatom i glomaznim mernim instrumentima oko njega. Pre pedeset godina većina stvari u ovoj prostoriji nije ni postojala, već je bila tek maglovita ideja u mašti izumitelja – a onda su se odjednom pojavile ovakve sobe gde su ljudi čuvali njihove tajne.

Dok se ne pojavi nešto novo.

Tamo gde je nekad stajao momkov sto, sada je bio poljski krevet na kome je ležalo karirano vuneno ćebe uvijeno u obliku slova S. Da li je tamo spavao? Idući za majstorom, Karni je primetio da je još više smršao. Razmišljao je da li da ga pita za zdravlje, ali nije.

Aronovic je kraj ulaza u radnju imao prašnjavu kolekciju tranzistora, ali su predmeti u zadnjoj prostoriji često menjali mesto. Karnijev *filko* 4242 stajao je na podu. Fredi ga je doterao u Karnijevu radnju na škripavim ručnim kolicima i kleo se da je „tip-top“. Nekih dana Karni je imao potrebu da pritiska svog rođaka dok ne prizna laž, a drugih je njegova ljubav prema njemu bila tolika da bi se postideo i na najmanji nagoveštaj sumnje. Kada je uključio televizor u struju i upalio ga, bio je nagrađen belom tačkom na sredini ekrana i besnim zujanjem. Nije pitao Fredija odakle mu. Nikad to nije pitao. Televizori

su brzo napuštali odeljenje polovnih uređaja ako bi im Karni odredio pravu cenu.

– Još su u kutiji – rekao je Karni.

– Molim? A, to.

Kod vrata od kupatila stajala su naslagana četiri televizora silverton u kutijama od svetlog drveta, višekanalna. Proizvodio ih je *Sirs*, a Karnijeve mušterije su obožavale *Sirs* od detinjstva, kad su njihovi roditelji naručivali stvari preko kataloga jer belci na Jugu nisu hteli ništa da im prodaju ili su im nabijali cene.

– Juče ih je doneo jedan čovek – kazao je Aronovic. – Reče da su ispali iz kamiona.

– Kutije izgledaju dobro.

– Onda nije bio visok pad.

Sto osamdeset devet u maloprodaji, plus još recimo dvadeset, koliko bi im dodali u belačkoj prodavnici u Harlemu; cene nisu bile naduvavane samo južno od Mejson–Diksonove linije.* Karni je rekao: – Mislim da možda imam kupca za jedan. – Sto pedeset na rate i ti će televizori dobiti noge i izmarširati iz radnje pevajući himnu.

– Mogu da vam dam dva. Plus popravka *filka*. U pitanju je bio samo labav kabl.

Sklopili su dogovor. Na izlazu Aronovic ga je upitao: – Možete li da mi pomognete da odnesem ove vaše radije pozadi? Volim da mi radnja bude uredna.

Karni je potom odneo nove televizore u svoj salon na Gornjem Menhetnu, vozeći se Devetom avenijom jer nije imao poverenja u auto-put. Tri radija manje, tri televizora više – nije loš početak dana. Dao je Rastiju da unese televizore, pa se odvezao do stana umrle starice u 141. ulici. Za ručak je uzeo dva hot-doga i kafu u *Čok ful o'natsu*.

* Linija razgraničenja između Pensilvanije, Merilenda, Delavera i Virđinije, simbolična granica između Severa i Juga. (Prim. prev.)

* * *

Lift u zgradi na Brodveju 3461 bio je pokvaren. Znak je stajao tu već neko vreme. Karni je prebrojao stepenike do trećeg sprata. Bude li kupio nešto, pa morao to da vuče do kamioneta, hteo je da zna niz koliko će stepenika psujući silaziti. Na prvom spratu neko je kuvao svinjske papke, a na drugom, sudeći po mirisu, iskuvavao stare čarape. Imao je osećaj da će ovo biti gubljenje vremena.

Dočekala ga je staričina ćerka Rubi Braun. Zgrada se slegala, pa su vrata stana 4G strugala po podu dok ih je otvarala.

– Rejmonde – rekla je.

Nije mu bila poznata.

– Zajedno smo išli u srednju školu „Karver“, ja sam koju godinu mlađa.

Klimnuo je glavom kao da je se seća. – Moje saučešće.

Zahvalila mu je i načas oborila pogled. – Došla sam da se pobrinem za sve, a Timi Džejms mi je rekao da pozovem tebe.

Karni nije znao ni ko je taj. Kad je nabavio kamionet i počeo da ga iznajmljuje, a potom i da kupuje nameštaj, znao je svakog. Sad je već toliko dugo bio u poslu da se proćuo i van svog starog kruga.

Rubi je upalila svetlo u hodniku. Prošli su pored čajne kuhinje i dve spavaće sobe. Zidovi su bili izgrebani, ponegde obijeni do maltera – Braunovi su ovde dugo živeli. Džabe je dolazio. Kad su ga zvali zarad nameštaja, ljudi su uglavnom imali čudne ideje o tome šta on traži. Kao da će odneti svaku starudiju, propali kauč sa federima što vire, fotelju sa naslonima za ruke natopljenim znojem. On nije bio staretinar. Povremeno bi mu se isplatilo, kad pronade nešto dobro, ali je najčešće samo traćio vreme. Da je njegov pomoćnik Rasti imao pameti ili ukusa, Karni bi takve zadatke poveravao njemu, ali Rasti nije imao ni jedno ni drugo. Doneo bi nešto što izgleda kao da su se rakuni ugnezdili u punjenje od konjske dlake.

Ovog puta Karni se prevario. Svetla dnevna soba gledala je na Brodvej, a kroz prozor je dopirao zvuk sirene kola hitne pomoći. Trpezarijska garnitura u uglu bila je iz tridesetih godina, okrnjena i oljuštena, izbleđeli ovalni tepih bio je utaban, ali kauč i fotelja bili su kao novi. *Hejvud-Vejkfild* boje šampanjca, koja se sad svima sviđala. I sa providnom zaštitnom najlonskom navlakom.

– Sad živim u Vašingtonu – rekla je Rubi. – Radim u bolnici. Godinama sam govorila majci da se otarasi onog kauča, prastar je. Ovo sam joj kupila pre dva meseca.

– U Vašingtonu? – upitao je. Otkopčao je najlonsku navlaku.

– Sviđa mi se tamo. Nema ovoliko... znaš? – Pokazala je ka prozoru, na haos na Brodveju.

– Jasno. – Prešao je rukom preko zelene somotske presvlake: besprekorno. – Jesi li ovo kupila kod gospodina Harolda? – Nije ih kupila od njega, a *Blumstin* nije držao tu kolekciju, pa nije bilo trećeg.

– Jesam.

– Lepo ih je održavao – rekao je Karni.

Kad je pogledao garnituru, Rejmond je malo bolje osmotrio Rubi. Nosila je sivu haljinu i bila obla i punačka. Umornih očiju. Kosa joj je bila kovrdžava, kratko ošišana na italijanku. Slika mu je onda zatreperila i pred očima mu je iskrsla Rubi Braun kao tinejdžerka mršavih udova, sa dve duge indijanske pletenice i svetloplavom bluzom sa belom kragnom ala Petar Pan. U to vreme družila se sa marljivim devojkama, dobrim učenicama. Strogi roditelji, taj tip.

– Tako je, srednja škola „Karver“ – kazao je. Pitao se da li je Hejzel Braun već sahranjena, kako je to prisustvovati sahrani majke ili oca, koji izraz navučješ na lice u takvim prilikama. Koja ti sećanja naviru, neki sitan ili krupan događaj, kud ćeš s rukama. Njemu su oba roditelja umrla, no on nije imao to iskustvo, pa se pitao kako je to. – Moje saučešće – ponovo je rekao.

– Imala je problema sa srcem, tako joj je doktor rekao prošle godine.

On je tad bio na četvrtoj godini, ona na drugoj. Pre jedanaest godina, 1948, kad se borio da se snađe i stane na svoje noge. Da stvori od sebe pristojnog čoveka. Niko mu nije pružio ruku, pa je sve morao sam. Da nauči da kuva, da plaća račune kad mu stignu opomene, da ima spremnu priču kad mu gazda dođe na vrata.

U školi je bila jedna grupa mlađih momaka koji su mu stalno sedeli za vratom, Rubini drugovi iz razreda. Siledžije njegovih godina nisu ga dirale. Poznavali su ga odranije i ostavljali ga na miru jer su se kao klinci igrali s njim. Ali Oliver Hendi i njegova ekipa bili su od one divlje, ulične sorte. Oliver Hendi – dva prednja zuba izbijena ko zna kad – nikad ga nije puštao da prođe a da ga ne čačne.

Oliver i njegova ekipa podsmevali su se njegovoj flekavoj odeći, koja mu je pride bila prevelika, pa su se i tome podsmevali, i govorili mu da smrdi kao đubretar. Ko je on tada bio? Mršav i stidljiv momčić koji je zamuckivao u govoru. U trećoj godini izdžikljao je čitavih petnaest centimetara, kao da je njegovo telo znalo da treba da stasa da bi se nosio sa obavezama odraslih. Karni u starom stanu u 127. ulici, bez majke, sa ocem koji se celu noć negde smuca ili spava. Ujutru bi pošao u školu, zatvorio vrata praznih soba i pripremio se za sve što ga čeka. Ali stvar je bila u tome što ga je Oliver ismevao – ispred prodavnice slatkiša, na zadnjem stepeništu škole – kad je već odavno naučio da skida fleke sa odeće, da porubi pantalone i da se dobro istušira pre škole. Oliver se podsmevao onome što je Karni bio pre nego što se sredio.

To je prestalo kad je Oliver dobio gvozdenu cev u glavu. Zakrivljenu u obliku slova U poput one ispod umivaonika. Cev kao da mu se stvorila u rukama, kako se Karniju učinilo, kao da je iznikla iz zemlje na praznom placu na uglu Amsterdamske avenije i 135. ulice, gde su ga opkolili. Glas njegovog oca: Tako

se to radi sa crnčugom koji te zajebava. Bilo mu je krivo kad je posle video Olivera u školi, nateklog lica i podvijenog repa. Kasnije je saznao da je njegov tata izradio Oliverovog tatu u nekoj šemi sa ukradenim gumama, i možda je to sve objašnjavalo.

Tad je poslednji put digao ruku na nekog. Kako je on to video, život te nauči da ne moraš da živiš onako kako su te učili da živiš. Nije važno odakle si krenuo, već gde si odabrao da odeš.

Rubi je odabrala nov grad, a Karni je odabrao život u trgovini nameštajem. Porodicu. Sviđalo mu se sve što je suprotno od onoga za šta je znao u detinjstvu.

Čeretali su o svojoj staroj školi, o profesorima koje su mrzeli. Bilo je poklapanja. Imala je lepo, okruglo lice, a kad bi se smejala, imao je utisak da je Vašington bio dobar izbor. Bilo je mnogo razloga da čovek pobegne iz Harlema, ako mu to pođe za rukom.

– Tvoj otac je radio u garaži iza ugla – rekla je ona.

Njegov otac je povremeno radio u *Čudesnoj garaži*, kad bi mu glavni posao presušio. Siguran posao, plaćan po satu. Vlasnik, Pet Bejker, bio je ortak njegovog oca pre nego što je krenuo pravim putem. Ili bolje rečeno manje krivim; ne bi se moglo reći da su sva vozila tamo imala čiste papire. Garaža je imala dobar protok, kako je to Karni zvao, baš kao i Aronoviceva. Kao i njegova radnja. Roba je dolazila i odlazila poput bujice.

Pet je mnogo dugovao njegovom ocu i davao mu je posao kad god mu je trebao. – Jeste – rekao je Karni, spremivši se za nastavak. Kad god bi neko pomenuo njegovog oca, to je obično bio uvod u neku mučnu priču. *Video sam kako ga kod Finijanovog bara odvlače dva policajca ili Tukao je nekog tipa poklopcem od kante za smeće.* Karni je onda morao da smišlja koji izraz da navuče na lice.

Ali Rubi nije ispričala nijednu oveštalu anegdodu. – Zatvorila se pre nekoliko godina – samo je kazala.

Dogovorili su se oko cene za kauč i fotelju.

– A radio? – upitala ga je. Stajao je kraj male police za knjige. Hejzel Braun je na njemu držala crvenu vazu sa buketom veštačkog cveća.

– Radio ću preskočiti – kazao je. Platit će domaru nekoliko dolara da mu pomogne da snese kauč i utovari ga u kamionet; sutra će poslati Rastija po fotelju. Šezdeset četiri stepenika.

Karnijev salon nameštaja nalazio se u prostoru u kome je već bila prodavnica nameštaja kad ga je Karni uzeo pod zakup, a i pre toga. Bio je tu već pet godina, i duže je opstao od Larija Erlija, jednog odvratnog lika koji uopšte nije bio za trgovinu, i Gejba Njumena, koji je pobegao usred noći ostavivši gomilu besnih poverilaca, porodicu, dve švalerke i baseta. Neko sujeveren pomislio bi možda da je to mesto ukleto, bar za trgovinu nameštajem. Prodavnica nije bila bogzna kakva, ali je mogla da donese čoveku bogatstvo. Karniju su izjalovljeni planovi i propali snovi prethodnih vlasnika poslužili kao svojevrsno đubrivo za sopstvene ambicije, kao što oboren truli hrast hrani žir iz kog će iznići novo drvo.

Najam je bio pristojan za 125. ulicu, a lokacija dobra.

Zbog junske vrućine Rasti je uključio dva velika ventilatora. Imao je dosadnu naviku da vreme u Njujorku upoređuje sa vremenom u svojoj rodnoj Džordžiji, koja je, prema njegovim pričama, bila zemlja obilnih padavina i ubitačnih vrućina. „Ovo nije ništa.“ Rasti je zadržao i provincijski osećaj za vreme i sve je radio natenane. Iako nije bio bogomdan trgovac, za dve godine, koliko je radio u salonu, razvio je neki gorštački stil koji se dopadao određenom soju Karnijevih kupaca. Sveže ispravljena kosa, riđa i bujna – zaslugom Čarlijevog salona u Lenoksovoj aveniji – ulila je Rastiju novo samopouzdanje, koje je doprinosilo većoj prodaji.

Ravna kosa ili kovrdžava, tog je ponedeljka u prodavnici bilo mrtvo. – Ni žive duše – kazao je Rasti dok su nosili kauč

Hejzel Braun u odeljenje očuvane polovne robe, i to žalobnim glasom, što je Karniju bilo simpatično. Rasti je reagovao na trendove prodaje kao farmer koji pogledom traži olujne oblake na nebu.

– Vruće je – rekao je Karni. – Ljudima su druge stvari na pameti. – Postavili su kauč *Hejvud-Vejkfild* na istaknuto mesto. Odeljenje za očuvanu polovnu robu zauzimalo je dvadeset odsto izložbenog prostora – Karni je izračunao u centimetar – što je povećanje od deset odsto u odnosu na prethodnu godinu. Polovna roba polako se širila kad je Karni primetio da privlači one što love bagatelu, kupce što došetaju prvog u mesecu ili one što samo svrate u prolazu da razgledaju. Nova roba bila mu je vrhunska – Karni je bio ovlašćeni prodavac nameštaja *Ardžent* i *Kolins-Hatavej* – ali polovne stvari su imale neprolaznu draž. Bilo je teško propustiti priliku kada se suočite sa izborom da čekate isporuku iz skladišta ili da istog dana izađete iz salona sa foteljom. Karni je vrlo pažljivo birao nameštaj, a istu pažnju je poklanjao i polovnim lampama, elektronicima i tepisima.

Pre nego što bi otvorio salon, Karni je voleo da se prošeta po njemu. U onih pola sata kad jutarnje sunce sa suprotne obale prodire kroz veliki izlog. Odmakao bi kauč da ne stoji tik uza zid, ispravio natpis SPECIJALNA PONUDA, lepo poređao brošure proizvođača. Njegove crne cipele lupkale bi po parketu, utihnule na debelom tepihu, ponovo zalupkale. Imao je teoriju o ogledalima i njihovoj sposobnosti da skreću pažnju na različite delove salona; testirao ju je tokom inspekcije. Zatim bi otvorio radnju stanovnicima Harlema. Sve je to bilo njegovo, njegovo neverovatno carstvo, sazdana zahvaljujući njegovoj snalažljivosti i marljivosti. Njegovo je ime bilo istaknuto na firmi da ga svi znaju, iako je noću izgledalo tako usamljeno zbog pregorelih sijalica.

Nakon što je otišao u podrum da proveri je li Rasti stavio televizore tamo gde mu je rečeno, povukao se u svoju kancelariju. Karni je voleo da izgleda kao profesionalac i da nosi sako, ali

sad je bilo prevruće. Na sebi je imao belu košulju kratkih rukava i sjajnu kravatu uvučenu između srednjih dugmića. Uvukao ju je da mu ne smeta dok je prenosio one radio-gramofone.

Seo je za sto da svede račune za taj dan: oduzeo je sumu koju je platio za radio-gramofone pre tri godine, kao i novac za televizore i nameštaj Hejzel Braun. Ostaće bez gotovine ako jara ne umine i kupci ne dođu.

Popodne je odmicalo. Brojevi se nisu poklapali, nikad nisu. Ni ovog niti bilo kog drugog dana. Još jednom je proverio ko kasni sa ratom. Previše njih. Već neko vreme je razmišljao o tome i odlučio je da prekine s tim: nema više plaćanja na rate. Kupci su to, naravno, voleli, ali on nije više mogao da priušti sebi ta kašnjenja. Dojadilo mu je da šalje naplatitelje. Kao da je neki mafijski bos koji šalje uterivače dugova. Njegov otac je ponekad radio takve stvari, lupao ljudima na vrata, pa sve komšije izađu da vide kakva je to gužva. S vremena na vreme i ostvarivao pretnje... Karni se zaustavio. Imao je sijaset neplatiša i bio je meka srca kad bi mu tražili produženje roka ili još jednu šansu. Trenutno, međutim, nije imao dovoljno posla da ikome čini. Elizabet će ga utešiti i uveriti da nema razloga da mu bude krivo.

Približilo se vreme zatvaranja. U mislima je već bio na korak od kuće kad je čuo Rastija kako kaže: „Ovo nam je jedan od najprodavanijih modela.“ Pogledao je kroz prozor nad stolom. Prve mušterije tog dana bili su muž i žena, mladi par – žena trudna, muškarac ozbiljno klima glavom dok Rasti veze priču. Sigurni kupci, iako možda ni sami nisu svesni toga. Žena je sela na novi kauč *Hejvud-Vejkfeld* i uzela da se hladi. Bila je pred porođajem. Izgledalo je kao da će se poroditi tu na jastucima otpornim na mrlje.

– Jeste li za čašu vode? – upitao ju je Karni. – Rej Karni, vlasnik.

– Može, hvala.

– Rasti, donesi, molim te, mladoj dami čašu vode. – Izvukao je kravatu iz košulje.

Vidao je već gospodina i gospođu Vilijems, koji su se nedavno doselili u Lenoksovu aveniju.

– Ako vam taj kauč na kome sedite izgleda poznato, gospođo Vilijems, to je zato što je bio u *Šouu Done Rid* prošlog meseca. Znaite onu scenu u ordinaciji? Od tada je baš tražen.

– Karni je naveo karakteristike kolekcije „Melodi“. Ultramoderan dizajn, naučno testiran za udobnost. Rasti je doneo gospođi Vilijems čašu vode – nije žurio, pustio je Karnija da pređe na prodaju. Žena je otpila gutljaj vode, pa nakrivila glavu i zamišljeno slušala ili Karnijevu priču ili stvorenje u svom telu.

– Da budem iskren – umešao se muž – mnogo je vruće, gospodine, pa je Džejn morala da sedne na trenutak.

– Udobno je sedeti na kauču – uostalom, tome i služi. Čime se bavite, gospodine Vilijemse, ako smem da pitam?

Predavao je matematiku u onoj velikoj osnovnoj školi na Medisonovoj aveniji, evo već drugu godinu. Karni je slagao i rekao kako mu matematika nikad nije išla, nakon čega je gospodin Vilijems počeo da govori kako je važno odmalena zainteresovati decu za matematiku da ne bi posle zazirala od nje. Izdeklamovao je to kao iz nekog novog nastavnog priručnika. Svako je imao svoju žvaku.

Trebalo je da se Gospođa Vilijems porodi za dve nedelje. To im je prvenče. Junsko dete. Karni je pokušao da se seti neke popularne izreke o junskoj deci, ali nije uspeo. – Supruga i ja očekujemo drugo dete u septembru – kazao je. Što je bilo istina. Iz novčanika je izvukao Mejinu sliku. – Ovo joj je rođendanska haljinica.

– Istina je – rekao je gospodin Vilijems – da nećemo skoro moći da priuštimo sebi nov kauč.

– Nema problema. Dođite da vam pokažem šta sve imamo – kazao je Karni. Ne glumiti interesovanje nakon čaše vode bilo bi nepristojno.

Nije bilo lako izvesti valjanu prezentaciju kad je jedna mušterija prikovana za mesto i dahće. Muž bi uzmicao čim bi se

nećemu previše približio kao da će mu već sama blizina isterati pare iz džepa. Karni se sećao tog vremena kad su on i Elizabet kao novopečeni par morali sami da se snalaze u svetu, kad im je sve bilo preskupo i preko potrebno u isti mah. Tada je već imao radnju, boja je još bila sveža; niko nije verovao da će uspeti u tome osim nje. Elizabet ga je hrabrila i govorila mu da on to može, a on je bio načisto zbunjen time što mu je pružala. Nežnost i poverenje bili su mu strani i nije znao gde da ih smesti.

– Zahvaljujući modularnoj konstrukciji iskoristićete svaki centimetar dnevne sobe – govorio je Karni. Vezao im je priču o prednostima *Ardžentove* nove ugaone garniture, u koju je stvarno i sam verovao – zbog nove završne obrade kože i suženih nogara čini se kao da lebdi u vazduhu, vidite – razmišljajući pritom o nećemu sasvim drugom, o tim mladim ljudima i njihovoj borbi. Glumci to rade svako več, pretpostavljao je, čak i oni najbolji. Izgovaraju svoje replike dok u glavi premotavaju sinoćnu svađu ili se iznenada sete zaostalih računa jer je čovek u petom redu pljunuti službenik banke. Da bi uočio grešku u njihovom izvođenju, čovek bi morao svako več da dolazi da ih gleda. Ili da bude deo trupe, pa da i njemu brige i podsetnici tako odvrćaju pažnju. Teško je započeti život u ovom gradu kad nemaš pomoć, razmišljao je.

– Pokažite mi – rekla je gospođa Vilijems. – Samo želim da vidim načas kakav je osećaj.

Iznenada se pojavila. Njih troje su stajali ispred *ardženta*, tirkizni jastuci bili su primamljivi poput hladne vode po vreloom danu.

Slušala je sve vreme, pijuckajući vodu. Gospođa Vilijems je izula cipele i opružila se na zakrivljeni levi krak. Zatvorila je oči i uzdahnula.

Dogovorili su se za manji depozit nego inače i veoma povoljnu otplatu. Smejurija. Nakon što su potpisali sve papire, Karni je zaključao vrata za njima da spreči novu nepromišljenu odluku. *Ardžentova* kolekcija „Metropoliten“ bila je mudra

kupovina, sa hemijski tretiranim jastucima od buklea i erform jezgrom s memorijskom penom i vazdušnim jastucima; četiri od pet učesnika u slepom testu izglasalo ju je za najudobniju. Dugo će im trajati, izdržaće i prvo i drugo dete. Bilo mu je drago što nije rekao ni Rastiju ni Elizabet da neće više nikom davati na rate.

Rasti je otišao kući, pa je Karni ostao sam. Danas je opet bio u minusu posle svih para koje je potrošio. Nije znao odakle će platiti najam, ali tek je bio početak meseca. Nikad se ne zna. Televizori su bili lepi, a njih dvoje baš fin par, i bilo mu je drago što je uradio za njih ono što niko nije uradio za njega kad je bio mlad: pomogao. – Možda jesam švorc, ali nisam lopov – kazao je sebi, što je često činio u ovakvim prilikama. Kad se ovako osećao. Umorno i blago očajno, ali i osokoljeno. Pogasio je svetla.

DRUGO POGLAVLJE

– O, Rubi, da. Bila je fina – rekla je Elizabet. Dodala mu je bokal s vodom. – Zajedno smo igrale odbojku.

Kao i obično kad se radilo o njihovoj prošlosti, njegova žena je iz školskih dana pamtila ćerku umrle starice iako se uopšte nije sećala čoveka za koga će se kasnije udati. Karni i njegova žena su zajedno išli na časove biologije i građanskog vaspitanja, a jednog kišovitog četvrtka on ju je s kišobranom otpratio do kuće, što mu uopšte nije bilo usput. – Jesi li siguran? – pitala ga je Elizabet. – Mislila sam da je to bio Riči Evans. – Karni je u njenom sećanju bio crna rupa poput one što je ostajala na papiru kad bi ćerkici isekla papirnu lutku. Karni još nije smislio repliku na njeno uobičajeno zadirkivanje na račun njegove tadašnje neupadljivosti: „Nisam ja kriva što si bio takav.“ Dosećiće se kad-tad.

Za večeru su imali ko-ko piletinu. Recept je bio iz časopisa *Mekol*, ali je Mej to izgovarala *ko*, pa se primilo. Jelo je bilo sasvim blagog ukusa – glavni začini su izgleda bile prezle – ali voleli su da ga jedu. – Šta ako beba ne bude volela piletinu? – pitala je Elizabet jedne večeri. – Svi vole piletinu – odvratio je on. Bilo im je dobro tu, njima troma, ako se izuzmu loše vodovodne

cevi. Prinova bi mogla da promeni dinamiku u kući. Zasad im, međutim, ništa nije kvarilo uživanje u Elizabetinom jelu, koje je večeras servirano sa pirinčem i barenom boranijom i bledim trakama slanine što su plivale po loncu.

Mej je gnječila boraniju. Polovina joj je završavala u ustima, a ostatak na tufnastoj portikli. Linoleum ispod dečje stolice bio je sav umrljan. Mej se uvrгла na majku i baku, imala je krupne, smeđe oči Džounsovih žena koje su sve upijale, a otkrivale samo onoliko koliko su htele. Uz to je nasledila i njihovu volju – nepokolebljivu i nesalomivu. Dovoljno je bilo videti onu boraniju.

– Alma je ranije otišla kući? – upitao je Karni. Pošto je Elizabet morala da odmara, njena majka je skoro svakog dana dolazila da joj pomogne. Bila joj je od velike pomoći sa Mej, ali ne i u kuhinji. Ako jelo nije bilo specijalitet njegove žene, a bilo je ukusno, njemu je to bio siguran znak da Alma nije imala udela u njegovom spremanju. Elizabetina majka je kuvala onako kako je radila gotovo sve – sa izdašnom dozom zlobe. U kuhinji se to osećalo na nepcu.

– Kazala sam joj da nam danas ne treba – odvrtila je Elizabet. To je u prevodu značilo da se Alma previše mešala, pa je Elizabet prasnula i sad mora malo da se izduva.

– Nisi se previše zamarala?

– Samo sam otišla do prodavnice. Morala sam da izađem.

Karni nije nameravao da diže frku zbog toga. Nakon što se onesvestila pre mesec dana, doktorica Bler joj je rekla da prestane da radi i da što više leži. Da pusti telo da se pripremi za ono što mu predstoji. Mirovanje uopšte nije bilo u skladu sa Elizabetinim karakterom; što je više obaveza imala, to je bila srećnija. Pomirila se sa time da će nekoliko meseci morati da se dosađuje, ali to ju je dovodilo do ludila. Almino neprestano zvocanje samo je pogoršavalo stvar.

Promenio je temu. U salonu se ceo dan ništa nije dešavalo, osim pred zatvaranje, rekao je. – Žive u Lenoks terasu. Kako

on kaže, trebalo bi da tamo ima još slobodnih četvorosobnih stanova.

– Koliko košta?

– Ne znam, više nego što sada plaćamo. Mislio sam da odem da pogledam.

Više od dve nedelje nije pominjao selidbu. Neće škoditi da ispipa teren. Jedna od stvari zbog kojih je Elizabetina majka većito prigovarala bila je i veličina njihovog stana, a Karni se bar u nečemu slagao s njom. Njihov mali stan je za Almu bio tek jedna u nizu stvari kojima se njena ćerka zadovoljila iako je zasluživala više.

Alma je izraz *zadovoljiti se* koristila onako kako manje fini koriste *jebiga*, kao alatku da iskaže određeno osećanje. Elizabet se zadovoljila poslom u turističkoj agenciji uprkos pažljivim manevrima njenih roditelja da je uzdignu, da stvore od nje uglednu crnu doktoriku, uglednu crnu advokaticu. Rezervisanje hotela i letova – to nije bilo ono što su zamislili za nju.

Zadovoljila se i Karnijem, to je bilo očigledno. Sa onom njegovom porodicom. Karni bi još s vremena na vreme čuo kako ga tast zove „onaj ćilimar“. Elizabet je dovela jednom roditelje u prodavnicu da im je pokaže, i to baš na dan kad im je stigla isporuka od *Marokanskog luksuza*. Tepisi su bili prelepi, prodavali su se kao alva, ali dostavljači su tog dana bili aljkavi i mamurni – kao i obično – pa kad ih je gospodin Džouns video kako ubacuju tepihe u podrum, promrmljao je: „Šta je on, nekakav ćilimar?“ A dobro je znao kakvu robu Karni drži, sve prvoklasnog kvaliteta. Da ode u neku belućku radnju u centru grada, našao bi iste stvari. *Marokanski luksuz* se prodavao svuda. A osim toga – šta ima loše u trgovini tepisima? To je svakako časnije od utajivanja poreza, što je zapravo bila specijalnost gospodina Džounsa ma kako on to ulepšano predstavljao.

A njihova mila Elizabet zadovoljila se i mračnim stanom, sa zadnjim prozorom što gleda na svetlarnik i prednjim prozorom ukoso od nadzemne pruge linije br. 1. S jedne strane su

danonoćno dopirali čudni mirisi, a s druge tutnjava vozova. Baš u onom okruženju od koga su, otkako se rodila, pokušavali što dalje da je sklone. Ili bar ulicu dalje. Strajvers rou, gde su je Alma i Liland Džouns odgajili, bio je jedan od najlepših delova Harlema, ali to je bilo tek ostrvce – dovoljno je bilo da stanovnici tog kraja zađu za ugao, pa da se podsete da su usred, a ne iznad.

Navikneš se na metro. Stalno je to govorio.

Karni se nije slagao sa Alminim sudom o njihovim komšijama, ali istina je da je Elizabet – svi oni – zasluživala lepše mesto za život. Ovo je previše ličilo na ono gde je odrastao.

– Nema žurbe – rekla je Elizabet.

– Deca bi imala svako svoju sobu.

U stanu je bilo vruće. Elizabet je tokom tog perioda mirovanja često po ceo dan ostajala u kućnoj haljini; što ne bi? To je bilo jedno od retkih zadovoljstava koje joj je ostalo. Kosu je nosila skupljenu u punđu, ali joj je nekoliko pramenova ispalo i zalepilo joj se za znojavo čelo. Bila je umorna, smeđe lice joj se zajapurilo. Slika mu je zatreperila kao onog jutra kod Rubi, i ugledao ju je pod svojim kišobranom onog kišnog popodneva: tamne bademaste oči ispod dugih trepavica, nežna u ružičastom džemperu, izvijenih usana dok se smeška nekoj svojoj čudnoj šali. Nesvesna uticaja koji ima na ljude. Na njega, i posle toliko godina.

– Šta je? – rekla je Elizabet.

– Ništa.

– Ne gledaj me tako – rekla je. – Devojčice mogu da dele sobu.

– Odlučila je da je beba devojčica. Inače je u gotovo svemu bila u pravu, a sad je, uz šanse fifti-fifti, bila prilično samouverena.

– Uzmi malo njenog ko-koa, pa ćeš videti koliko voli da deli.

– Da bi to dokazao, nagnuo se preko stola, pa uzeo parčence piletine iz Mejinog tanjira. Vrištala je dok joj ga nije strpao u usta.

– Upravo si mi ispričao kako si imao loš dan na poslu, a sada hoćeš da se seliš. Biće nam dobro ovde. Možemo da sačekamo dok ne budemo to mogli sebi da priuštimo. Je li tako, Mej?

Mej se nasmešila ko zna čemu. Nekom džounsovskom poduhvatu koji je planirala da izvede.

Kad je Elizabet ustala da spremi kupku za malenu, Karni je rekao: – Moram da skoknem napolje.

– Je l' se to Fredi pojavio? – Primetila je već da izraz „skoknuti“ upotrebljava samo kad se nalazi s rođakom. Karni je pokušavao da to drugačije sroči, ali je na kraju odustao.

– Ostavio je Rastiju poruku da hoće da me vidi.

– Šta radi ovih dana?

Fredija dugo nije bilo. Sam bog zna u šta se uvalio. Karni je slegnuo ramenima i poljubio ih na rastanku. Izneo je đubre, ostavljajući za sobom trag od masnih mrlja sve do ulice.

Karni se prošetao do *Noćne ptice* zaobilaznim putem. Dan je bio takav da je baš poželeo da vidi zgradu.

Ovaj prvi toplotni talas u godini bio je proba za predstojeće leto. Svi pomalo zardali, ali sve im se polako vraćalo, njihove uloge u simfoniji i sola koja su im dodeljena. Na uglu su dva bela policajca psujući zatvarala hidrant. Deca su danima trčala kroz vodu što je šikljala. Pohabana ćebad visila je s požarnih stepenica. Pred ulazima su dreždali muškarci u potkošuljama, pili pivo i čavrljali uz buku tranzistora, dok su se di-džejevi ubacivali između pesama poput prijatelja što dobacuju neki loš savet. Sve samo da odlože povratak u vrele sobe sa polomljenim sudoperama i lepljivim trakama punim muva, svemu onome što te podseća gde ti je mesto. Gore na krovovima, nevidljivi sa ulice, posetioci tzv. katranskih plaža upirali su prstom u svetla mostova i noćnih aviona.

Bilo je mnogo uličnih pljački u poslednje vreme, starija gospođa što se s kesama vraćala iz kupovine udarena u glavu, vesti zbog kojih se Elizabet uznemiravala. Otišao je dobro osvetljenim ulicama do Riversajd drajva. Prošao je kroz Timans plejs i eto ga. Ovog meseca Karni je odabrao Riversajd 528,

petospratnicu od crvene cigle sa lepim belim simsom. Kame-ni sokolovi ili jastrebovi sa ivice krova su posmatrali ljudske prilike dole na ulici. Trenutno je preferirao stanove na trećem spratu, ili nekom višem, nakon što mu je neko skrenuo pažnju da mu tako drveće iz Riversajd parka neće blokirati pogled. To mu uopšte nije palo na pamet. Dakle, stan na trećem spratu u Riversajd drajvu 528, u njegovoj mašti udobno gnezdo sa šest spavaćih soba, pravom trpezarijom i dva kupatila. Vlasnik koji je iznajmljivao stanove crnačkim porodicama. Ovakvih bi večeri gledao na reku nalakćen na prozor kao da grad iza njega ne postoji. Ono što buči i dreči, sazdano od ljudi i betona. Ili možda postoji i navalio se na njega, a Karni čvrsto stoji potiskujući ga čistom snagom volje. Mogao bi on to.

Riversajd, gde se nemirni Menhetn konačno iscrpi, gde njegove pohlepne ruke ne mogu da dosegnu dalje od parka i svetog Hadsona. Jednog dana će živeti na Riversajd drajvu, u ovom tihom delu na blagoj nizbrdici. Ili dvadeset blokova severnije, u jednoj od onih velikih novih stambenih zgrada, na nekom višem spratu. Sve porodice iza vrata između njega i lifta, prijateljske ili ne, žive na istom mestu, ništa bolje ili gore, svi su na istom spratu. Ili južnije, između Devedesete i Stote ulice, u nekoj od velelepni predratnih kuća, ili u nekoj kamenoj utvrdi u okolini 105. ulice što čuču na uglu kao tvrdo glava stara žaba. Ako dobije džekpot.

Karni je uveče odlazio u razgledanje, osmatrao siluete zgrada iz različitih uglova, prelazio preko ulice da im vidi krovove, spekulisao o pogledu na zalazak sunca, a zatim bi odabrao jednu zgradu i jedan stan u njoj. Onaj sa plavim zastorima na prozorima ili onaj sa roletnama spuštenim dopola, vrpca im visi kao nedovršena misao. Onaj s krilnim prozorima. Ispod onih širokih streha. Zamišljao je prizore iznutra: šištanje radijatora, mrlju od vode na plafonu gde alkosu iznad curi iz kupatila, a gazda jednostavno neće ništa da preduzme, ali to je bilo u redu. Lepo je. Zaslužio je to. I sve tako dok mu taj stan ne bi

dosadio, pa bi nastavio potragu za sledećim stanom vrednim pažnje, dalje niz ulicu.

Jednog dana kad dođe do para.

Atmosfera je u *Noćnoj ptici* uvek bila kao pet minuta nakon gadnog sukoba, a da niko neće da ti kaže šta se desilo. Svako u svom neutralnom uglu premotava u glavi nokaute i niske udarce i prekasno smišlja eskivaže. Nisi znao o čemu se radilo niti ko je pobedio, samo to da niko o tome ne želi da priča, svi samo zveraju okolo i besno stiskaju šake. Ovo mesto je na svom vrhuncu bilo tržnica ljudske robe – za jednim stolom neke kurve, za susednim njihovi bosovi, a između vrve mete. Fajront je značio da tajne ostaju tajne. Kad god bi se Karni osvrnuo preko ramena, namrštio bi se na gnusne prizore. *Rajngold* točeno pivo, *Rajngold* neonske reklame na dva-tri mesta na zidu, pivara je pokušavala da se probije na crno tržište. Ivice ispucalog crvenog vinila kojim su bile presvučene stare klupe u separeima bile su toliko krute i oštre da si mogao da se posečeš.

Karni je morao da prizna da je mesto bolje otkako je promenilo upravu. Grad njegovog oca polako je nestajao. Prošle godine novi vlasnik Bert promenio je broj telefonske govornice, minirajući tako mnoge sumnjive poslove i alibije. Svojevremeno su propali ljudi utučeno visili kod telefona čekajući poziv koji će im promeniti sudbinu. Bert je postavio nov ventilator na plafonu i izbacio kurve. Makroe nije dirao, ostavljali su dobre napojnice. Skinuo je metu za pikado, što je svima bilo nerazumljivo dok Bert nije objasnio da su njegovom stricu „izbili tako oko u vojsci“. Na tom je mestu okačio sliku Martina Lutera Kinga, a štokavi oreol označavao je obrise prethodne dekoracije.

Neke stalne mušterije preselile su se u obližnji bar, ali se Fredi, po prirodi vešt da proceni situaciju i prilagodi se, odmah povezao sa Bertom. Kad je Karni ušao, njih dvojica su pričali o trkama i kako su prošli tog dana.

– Rej-Reju! – povikao je njegov rođak i zagrlio ga.

– Kako je, Fredi?

Bert im je klimnuo glavom, pa zanemio i ogluveo, pretvarajući se da proverava da li je bar dobro opskrbljen viskijem.

Fredi je izgledao zdravo, zbog čega je Karniju laknulo. Nosio je narandžastu košulju kratkih rukava sa plavim prugama i crne pantalone iz vremena kad je kratko konobarisao pre koju godinu. Oduvek je bio mršav, a kad ne bi vodio računa o sebi, brzo bi se sasušio kao da je bolestan. „Evo mojih mršavaca“, govorila bi tetka Mili kad bi njih dvojica ušla u kuću posle igranja na ulici. Ako Karni ne bi viđao svog rođaka, to je značilo da se Fredi kloni majke. Još je živio kod nje u svojoj staroj sobi. Ona se starala da ne zaboravi da jede.

Njih dvojica su bili braća od tetke, mada su svi mislili da su rođena braća, ali su se razlikovali po mnogim osobinama. Po zdravom razumu na primer. Karni ga je imao. Frediju je pak zdrav razum ispadao kroz rupu u džepu – nikad se kod njega nije zadržavao. Zdrav razum ti je recimo govorio da ne skupljaš opljade za Pivija Gibsona. Takođe ti je govorio da je u tvom interesu da ne zasereš ako se ipak toga prihvatiš. Fredi je uradio i jedno i drugo, a opet je nekako sačuvao prste na rukama. Sreća se umešala da nadomesti njegove nedostatke.

Fredi nije hteo da kaže gde je bio. – Malo sam radio, malo se muvao. – Rad je za njega značio neku mutljavinu, a muvanje lakovernu ženu sa pristojnim poslom koja nije bila neki naročit detektiv kad su u pitanju indicije. – Kako posao?

– Biće bolje.

Pijuckali su pivo. Fredi se raspricao kako je oduševljen novim soul fud* restoranom tu u kraju. Karni je čekao da pređe na stvar. To se desilo tek kad je Dejv „Bejbi“ Kortez manično zaurlo iz džuboksa u pratnji onih prokletih orgulja. Fredi se nagnuo ka njemu. – Sećaš se da sam povremeno pominjao onog crnju Majami Džoa?

* Crnačka kuhinja poreklom sa američkog juga. (Prim. prev.)

– Šta on radi, kladenje?

– Ne, to je onaj što šeta u ljubičastom odelu. Sa šeširom.

Karniju se činilo da ga se seća, možda. Ljubičasta odela baš i nisu bila retkost u ovom kraju.

Majami Džo se nije bavio kladenjem, već pljačkama, kazao je Fredi. Prošlog Božića je ukrao kamion pun usisivača u Kvin-su. – Priča se da je on obavio onaj posao za Fišera.

– Koji posao?

– Obio je sef u *Gimbelsu** – rekao je Fredi. Kao da Karni treba da zna za to. Kao da je pretplaćen na *Crnu hroniku* ili tako nešto. Fredi je bio razočaran, ali je nastavio da hvali Majami Džoa. Planirao je veliki posao i obratio se Frediju zbog toga. Karni se namrštio. Oružana pljačka je bila čisto ludilo. Njegov rođak se doskora klonio tako krupnih stvari.

– Biće gotovine i mnogo nakita da se utopi. Pitali su me znam li nekoga za to, a ja sam im rekao da znam pravog čoveka.

– Koga?

Fredi je izvio obrve.

Karni je pogledao u Berta. Barmena si mogao u muzej da staviš – bio je prava slika onog niti vidim niti čujem.

– Dao si im moje ime?

– Morao sam kad sam već rekao da znam čoveka.

– Dao si im moje ime. Znaš da ja to ne radim. Prodajem kućni nameštaj.

– Nisi se žalio kad sam ti prošle nedelje doneo onaj televizor.

– Bio je u dobrom stanju. Nisam imao razloga da se žalim.

– I ostale stvari, ne samo televizor. Nikad me nisi pitao otkud mi.

– To se mene ne tiče.

– Ni jedan jedini put me ništa nisi pitao – a svašta sam ti donosio, čoveče – jer znaš dobro odakle mi. Nemoj sad da mi izigravaš tu „ju, nisam znao“.

* Nekadašnja čuvena robna kuća. (Prim. prev.)

Da to čuje neko sa strane, pomislio bi da Karni često trguje ukradenom robom, ali on je to video sasvim drugačije. Roba je prirodno proticala kroz ljudske živote, prelazila iz ruke u ruku, a Rej Karni je omogućavao taj protok. Kao posrednik. Potpuno legalno. Svako ko bi pogledao njegove knjige došao bi do istog zaključka. Karni se ponosio time kako vodi knjige, što je retko kad pominjao jer nikog nisu zanimale njegove priče o studijama ekonomije i predmetima u kojima je briljirao. Kao što je recimo knjigovodstvo. Kazao je to svom rođaku.

– Posrednik. Što valja kradenu robu.

– Ja prodajem nameštaj.

– Ma daj...

Istina je da mu je rođak s vremena na vreme donosio poneku ogrlicu. Ili poneki sat, prvoklasnu robu. Ili prstenje u srebrnoj kutijici sa ugraviranim inicijalima. I bilo je tačno da Karni ima partnera u Kanal stritu koji je pomagao da ti komadi pređu na sledeću deonicu svog putovanja. Tu i tamo. Sada kada je sabrao sve te prilike, bilo ih je više nego što je mislio, ali nije u tome bila stvar. – To nema veze sa ovim o čemu sad pričaš.

– Ti i ne znaš šta sve možeš, Rej-Reju. Nikad to nisi znao. Al' zato imaš mene.

Banda sa pištoljima, a ono što su dobijali sa tim pištoljima bilo je suludo. – Fredi, to nije isto što i krađa slatkiša od go-spodina Nevinsa.

– Ne radi se o slatkišima – rekao je Fredi. Nasmešio se. – Radi se o hotelu *Tereza*.

Dva momka su upala u bar tukući se. Bert je dohvatio bejz-bol palicu koju je držao kraj kase.

Leto je stiglo u Harlem.

TREĆE POGLAVLJE

Karni je više voleo stolove uz ulicu, ali u *Čok ful o'natsu* je bila gužva. Možda se gore održavao neki skup. Karni je okačio šešir na čiviluk i seo za šank. Sandra je patrolirala po lokalu sa bokalom kafe i sipala mu šolju. – Šta još da ti donesem, dušo? – upitala je. Kao mlada je igrala po najboljim mestima, u klubu *Baron* i *Savoju*, solistkinja u *Apolu*. Po tome kako se gipko kretala preko jeftinog sivog linoleuma čovek bi pomislio da još uvek profesionalno igra. Šou-biznis faktički nije napustila jer kao konobarica moraš da igraš i za one s najjeftinijim kartama.

– Samo kafu – kazao je. – Je l' ti bio sin u poseti? – Otkako je otvorio radnju, svakog jutra je svraćao u *Čok ful o'nats* u hotelu *Tereza*.

Cvrcnula je zubima. – O, bio je. Samo ga ja nisam videla. Visio je s društvom sve vreme. – Pustila je bokal da visi a da nije prolila ni kap. – Ostavio mi je poruku.

Vručina nažalost još nije jenjavala. Vreo vazduh iz kuhinje dodatno je pogoršavao situaciju. S mesta gde je sedeo, Karniju se pružao pogled na Sedmu aveniju, gde su objavljeni gosti izvi-rali iz hotela. Hotelski momci su zviždali u zviždaljku, taksiji su jedan za drugim prilazili.

Karni inače uopšte ne bi obraćao pažnju na to šta se dešava ispred hotela, ali ga je susret sa Fredijem izopačio. Bio je sa svojim rođakom kad je prvi put video koreografiju na trotoaru ispred hotela *Tereza*, jednom kad ih je tetka Mili povela u grad. Karni je tad, ako ga je tetka čuvala, imao deset ili jedanaest godina. Onaj mučni period njegovog života.

„Hajde da vidimo zbog koga su se ljudi tamo sjatili“, rekla je tetka Mili. Odvela ih je bila na sladoled u *Tomford* da proslave nešto – Karni se nije sećao šta – i taman su pošli kući. Privukla ju je gužva ispred plave tende hotela *Tereza*. Mladići u hotelskim uniformama potiskivali su radoznale posmatrače, a onda se pred hotelom zaustavio veliki autobus. Prišli su da vide.

Na crvenom tepihu ispred „Harlemskog Voldorfa“ svakoga dana se, a ponekad i svakog sata, mogao videti pravi spektakl, recimo šampion u teškoj kategoriji koji maše navijačima dok ulazi u kadilak ili mrtvosana džez pevačica koja ispada iz taksija u tri sata ujutru sa đavoljim stihovima na usnama. U *Terezi* je segregacija ukinuta 1940, kad su kraj u kome su dotle živeli Jevreji i Italijani zauzeli doseljenici sa Kariba i crnci sa Juga. Svako ko je došao u Harlem prešao je nekakav uzburkani okean.

Uprava hotela nije imala drugog izbora sem da otvori svoja vrata za sve, a bogati crnci nisu imali drugog izbora sem da odsednu tamo ako su hteli luksuzan tretman. Tu su boravili svi poznati crni sportisti i filmske zvezde, vrhunski pevači i poslovni ljudi, večerali su u Sali orhideja na drugom spratu i priređivali večernje zabave u svečanoj sali Skajlajn na poslednjem, dvanaestom spratu. Sa prozora Skajlajna videla su se svetla Mosta Džordža Vašingtona s jedne strane, mosta Trajborou s druge i Empajer stejt bildinga na jugu. Na vrhu sveta. Dajna Vošington, Bili Ekstajn i *Ink Spots** živeli su na poslednjem spratu. Bar se tako govorilo.

* Čuveni vokalni džez sastav. (Prim. prev.)

To popodne u *Tomfordu* sa tetkom obeležio je povratak big benda Keba Kaloveja. Firma za odnose s javnošću – ili konsijerž na platnom spisku nekog tabloida – dojavila je fotografima da obezbede odgovarajuću gužvu. Ime vođe benda bilo je ispisano ogromnim belim slovima duž bočne strane autobusa za turneju, umrljano tamo gde ga je bela fukara u nekoj vukojebini gađala jajima; mogli su i gore da prođu. Okupljeni svet je zavrištao kad su muzičari izašli iz autobusa, zgodni i elegantni u svojim bebi-plavim odelima i sa ogromnim naočarima za sunce. Pridružio im se i Fredi – već tad su ga impresionirali napadno obučeni. Keb je došao tek kasnije te večeri. Imao je u Vašingtonu neku cicu koja je volela domaćinski doručak i druga jutarnja zadovoljstva, ili se bar tako pričalo.

Članovi benda su ušli u foaje jedan za drugim kao da izlaze na scenu jer je ovo takođe bio nastup kao i njihovi večernji koncerti, prikaz glamura, potvrda crnačke izvrsnosti. Kad se predstava završila, publika se razišla i pred hotelom je bilo mirno sve dok nije stigla sledeća poznata ličnost. Tetka Mili je volela da čita članke o *Terezi* u trač-rubrikama: *Kako saznanje, izvesni Kazanova baršunastog glasa izazvao je popriličnu pometnju prošle nedelje u čudesnom hotelu Tereza, gde se zatekao sa jednom krem lepticom iz Savoja. Njegova žena je izgleda htela da ga iznenadi za rođendan, pa je oduvala njegov kolačić...* Nakon majčine smrti, Karni je nekoliko godina živeo sa tetkom i Fredijem. Bio je u kuhinji kad je njegova tetka zacičala čitajući u *Kurijeru* članak o dolasku Kalovejevog big benda, premda je bila malo zbunjena. „Mislim da tamo nije bilo na stotine ljudi, zar ne?“

Onog dana kad je Karni potpisao ugovor o zakupu prodavnice, filmski studio *Tventiet senčeri foks* priredio je u hotelu večernju zabavu povodom premijere filma *Karmen Džouns*. Tri bloka niz Sedmu aveniju masivni reflektori su se naginjali i okretali. U 125. ulici nastao je krkljanac, a saobraćajci su besno mlatarali rukama. Bela svetlost koja je dopirala iza ugla

bila je tako jarka da si imao osećaj da se zemlja otvorila, kao da je došlo do neke čudesne erupcije. Karnijev nov ugovor sa agencijom za nekretnine *Salerno* nije propraćen fanfarama. Nije dospelo u novine, ali Karni je hteo da veruje da je i to važno na svoj način. Kao da su sva ova svetla bila namenjena njemu.

Takvi spektakli na ulici danas su bili retkost. Hoteli u centru grada shvatili su da će im otvaranje za crne goste doneti lepu zaradu, a godine teških lumperajki, kockanja do kasno u noć i skandala koji su se povlačili po novinama srozale su ugled hotela. U baru ste sad pre sretali makroe i prostitutke nego Džoa Luisa ili neku damu iz visokog crnačkog društva. Kafić u kojem je Adam Klejton Pael Džunior* nekad šarmirao osoblje preuzeo je *Čok ful o'nats*. Kafa je bila bolja, kao i hrana, pa to u Karnijevim očima i nije bio prevelik gubitak. To je i dalje bio hotel *Tereza*, centar crnog sveta, a njegovih dvanaest spratova pružalo je više mogućnosti i veličanstvenosti nego što su njihovi roditelji ili dede i babe mogli da zamisle.

Opljačkati hotel *Tereza* bilo je kao popišati se na Kip slobode. Kao da Džekiju Robinsonu** ubacite drogu u piće noć uoči finala Svetske serije.

– Dođavola, Bile! – povikala je Sandra. Nešto se zapalilo na jednom šporetu i siv mastan dim nadirao je kroz prozorče u trpezariju.

– Sve je pod kontrolom, šefe! – kazao je kuvar izbegavajući njen pogled.

Sandra je umela da se postavi, kako u ophođenju sa kuhinjskim osobljem tako i sa navalentnim mušterijama. Na kraju krajeva, igranje u *Apolu* bilo je kurs o mužjacima. Kako je hotel bio legendaran po noćnom životu, muškarci su je verovatno stalno častili pićem u baru sa druge strane foajea, gde su u to vreme svi visili. I palili joj cigarete dajući joj prazna obećanja.

* Čuveni crni pastor i političar. (Prim. prev.)

** Prvi crni bejzbol igrač u Glavnoj ligi. (Prim. prev.)

To je bilo u zlatno doba – i njeno i hotelsko. Karni ju je jednom pitao zašto je prestala da igra. „Dušo“, odgovorila je, „kad ti Bog kaže da je vreme da prestaneš, ti ga poslušaj.“ Skinula je štikle i opasala kecelju, ali nije mogla da pobegne od 125. ulice – *Apolo* se video kroz izlog.

Dan posle one Fredijeve priče u *Noćnoj ptici*, Karni je ozbiljno shvatio Sandrine mudre reči da svako treba da zna svoje granice. Naime, sve i da je hteo da prihvati rođakov predlog, nije imao kontakte da utopi plen iz hotela *Tereza*. Tri stotine soba, ko zna koliko je gostiju čuvalo dragocenosti i gotovinu u sefovima iza recepcije – ne bi znao šta će s tim. Ne bi ni Baksbaum, njegov čovek u Kanal stritu. Verovatno bi ga strefila srčka da mu se pojavi s tolikom robom.

Sandra mu je dosula kafu a da on to nije ni primetio. Karni nije bio kriminalac, tek sitan muvator, kako u praksi tako i u ambicijama. Poneki komad nakita, elektronski uređaji koje su Fredi i još nekoliko likova iz kraja donosili u prodavnicu, to je mogao da opravda. Ništa krupnije, ništa što bi privuklo previše pažnje na njegovu radnju, na sliku koju je prikazivao svetu. Ako ga je i uzbuđivalo da nezakonito stečenu robu pretvara u legalnu, ako bi mu krv zakolala žilama kao da je gurnuo prst u struju, vladao je tim osećanjem, nije bio u njegovoj vlasti. Ma koliko snažno i opojno bilo. Svako je imao tajne kutke i uličice koje niko nije video – važne su bile glavne ulice i bulevari, ono što su drugi videli na tvojoj mapi. Ono što se u njemu s vremena na vreme oglašavalo i vuklo ga nije bilo ono što je imao njegov otac. Ona bolest koja te u potpunosti potčini. Bolest kojoj je Fredi sve više podlegao.

Karni jeste imao takve sklonosti, kako i ne bi kad je odrastao sa onakvim ocem. Ali kao muškarac, morao si da znaš svoje granice i da njima ovladaš.

Dva tipa u prugastim odelima, verovatno agenti koji prodaju osiguranje u gradu, došla su iz bara koji je delio kafic od foajea. Sandra im je rekla da sednu gde hoće, a kad se okrenula,

odmerili su joj noge. Imala je lepe noge. Ona vrata. Ta su vrata vodila iz bara u foaje. U foaje se moglo ući sa tri strane: iz bara, sa ulice i iz butika odeće. A tu su još i liftovi i protivpožarne stepenice. Troje ljudi na velikoj recepciji, gosti što u svako doba dolaze i odlaze... Karni se zaustavio. Otpio je gutljaj kafe. Ponekad bi mu kočnica popustila i odmah bi zastranio.

Fredi ga je u *Noćnoj ptici* naterao da mu obeća da će razmisliti o tome, znajući da Karni uglavnom pristane na njegove šeme ako predugo razmišlja o njima. Dovoljno je bilo da Karni celu noć zuri u plafon i stvar je bila rešena; pukotine na plafonu odražavale su pukotine u njegovoj samokontroli. Tako je to uvek išlo s njima dvojicom, u stilu Stanlija i Olija – Fredi bi ga nagovorio na nešto bezumno, a onda bi neskladan tandem pokušavao da izbegne posledice. *Opet si me fino uvalio*. Njegov rođak je bio hipnotizer – eto odjednom Karnija kako drži stražu dok Fredi krađe stripove iz sitničarnice, kako beži s njim iz škole da gledaju kaubojske u bioskopu *Lou*. Ode s njim u *Noćnu pticu* na jedno piće, a onda zaginu do zore u noćnom klubu dok im se piće, služeno na crno, valja po glavi kao gvozdena kugla. *Imam ogrlicu koju moram da utopim, možeš da mi pomogneš?*

Kad god bi tetka Mili stala da ispituje Fredija za nešto što bi čula od komšija, Karni bi uskočio sa alibijem. Niko nikad nije posumnjao da Karni laže, da nije pošten momak. A njemu se to sviđalo. Bilo je neoprostivo što je Fredi dao njegovo ime Majami Džou i ekipi sa kojom se spetljao. *Karnijev salon nameštaja* bio je u jebenom telefonskom imeniku, i u *Amsterdam njuzu* kad bi imao da plati reklamu, i svako je mogao da ga nađe.

Karni je pristao da razmisli. Sutradan ujutru ostao je pri svome uprkos zurenju u plafon, i sada je morao da smisli šta će s rođakom. Nije imalo smisla da krimos kalibra Majami Džoa zove sitnog lopova poput Fredija u kombinaciju. A Fredi je pristao, što uopšte nije valjalo.

Ovo nije bilo kao krađa slatkiša, i nije bilo kao onda kad su kao klinci stajali na litici visokoj trideset metara, na vrhu

ostrva, a Fredi ga izazivao da skoči u crnu vodu Hadsona. Je li Karni skočio? Skočio je, naravno, i vrištao do kraja. A sada mu je Fredi tražio da se baci na beton.

Platio je Sandri. Ona mu je rutinski namignula. Kad ga je Fredi pozvao na posao tog popodneva, Karni mu je rekao da to ne dolazi u obzir i napljuvao ga što je bio tako glup. I to je bilo to dok mu posle dve nedelje, nakon pljačke, u salon nisu došle gorile Činka Montagjua tražeći Fredija.

Pljačka je bila u svim vestima. Morao je da pita Rastija zašto je bitan devetnaesti jun, i bio je u pravu, to jeste nešto iz unutrašnjosti.

– Tog dana su robovi u Teksasu saznali da je ropstvo ukinuto – rekao je Rasti. – Moji rođaci su to proslavljali zabavom.

Karniju se činilo da je to što si sa šest meseci zakašnjenja saznao da si slobodan nije razlog za slavlje. To je pre opomena da čitaš jutarnje novine. Karni je svakog dana čitao *Tajms*, *Tribjun* i *Post* da se informiše, a kupovao ih je u novinarnici na čošku.

OPLJAČKAN HOTEL TEREZA
CRNI HARLEM U ŠOKU POSLE
DRSKE PLJAČKE U ZORU

Policija je blokirala prilaz hotelu sve do iza podneva. Na trotoaru se odvijala drugačija vrsta spektakla – detektivi i agenti osiguravajućih zavoda uletali su i izletali, novinari i njihovi fotografi pokušavali da dobiju ekskluzivnu priču. Karni je jutarnju kafu morao da popije u jednoj rupi malo dalje.

Kupci su donosili u salon razne glasine i teorije. *Upali su s mašinkama* i *Čuo sam da su ubili petoro ljudi* i *To je uradila italijanska mafija da nam pokaže gde nam je mesto*. Ovo poslednje su izjavljivali crni nacionalisti u Lenoksovoj aveniji urlajući sa improvizovanih govornica. *Zato su izabrali baš devetnaesti jun, da nas isprovociraju!*

Prema novinskim izveštajima, poginulih nije bilo. Ustranih od straha – svakako. Karni je pozvao tetku da se uveri da njegov rođak nema ništa s tim – čuo je da se Fredi vratio kući – ali niko se nije javljao na telefon.

Pljačka je izvedena u sredu rano ujutru. Činkovi ljudi su došli u njegov salon sutradan oko podneva. Rasti je viknuo „Hej!“ kad ga je jedan od njih odgurnuo u stranu. Dva muškarca su se teško gegala, poput begunaca iz rvačke lige koji su natukli odela. Braon sakoi prebačeni preko ruke, razlabavljene kravate, velike mrlje od znoja pod pazuhom. Ne dugujem nikakve pare, bilo je prvo što je Karni pomislio. A potom: Možda i dugujem.

Dao je znak Rastiju da izađe i zatvorio vrata kancelarije. Čovek sa dugim brkovima imao je ožiljak koji mu se protezao od usne do sredine obraza kao da se oteo sa udice. Pogledao je u kauč, ali nije seo kako bi time prekršio protokol, što bi moglo da dopre do ušiju nekog nadređenog. Drugi je imao jajastu obrijanu glavu orošenu znojem i doterane ženske obrve. Uglavnom je on pričao.

– Jesi li ti Rej Karni?

– Dobro došli u salon. Zanima vas nova garnitura za dnevnu sobu? Ili trpezariju?

– Trpezariju – ponovio je ćelavac. Provirio je kroz prozor kancelarije, očigledno tek sad shvativši kakva je to radnja. – Ne. – Obrisao je čelo plavom maramicom. – Radimo za čoveka koga poznaješ. Bar po imenu. Znači li ti nešto ime Montagju? – Čink Montagju – dodao je čovek sa ožiljkom.

– Šta mogu da učinim za vas? – upitao je Karni. Ovo je, dakle, imalo veze s Fredijem – je li njegov rođak dugovao pare? Je l' on sad treba da im plati ili će ga prebiti? Pomislio je na Elizabet i Mej, da ovi ljudi znaju gde živi.

– Znamo da povremeno utopiš poneku stvar – nakit i dragulje.

Previše uplašen da se pravi glup. Bacio je pogled – Rasti je stajao kod ulaznih vrata skrštenih ruku, nervozan. Karni je klimnuo glavom.

– Ona pljačka juče u *Terezi* – rekao je ćelavi. – Gospodin Montagju hoće da se zna da želi da mu se nešto vrati. Ogrlica sa velikim rubinom – velikim. Silno želi da je povrati, pa nas je poslao da popričamo sa svim ljudima koji možda nešto znaju. Kaže ako je neko vidi, voleo bi da zna za to, da bude deformisan.

Bila je to pogrešna reč, ali se nekako uklapala u kontekst.

– Ja prodajem nameštaj, gospodine...?

Čovek je zavrteo glavom. Njegov partner je uradio isto.

– Ali ako je slučajno vidim, javiću vam – kazao je Karni. – Možete biti sigurni u to.

– Možete biti sigurni – ponovio je ćelavi.

Karni mu je tražio broj telefona. Kao da pita kupca za podatke. Ćelavi je rekao: – Živiš ovde u kraju, znaćeš da nas nađeš. I to bih ti savetovao.

Na izlasku, čovek sa ožiljkom stao je pored stola u obliku bumeranga, niskog modela sa šarenim zvezdastim šarama na staklenoj površini. Čovek sa ožiljkom bacio je pogled na cenu i zaustio nešto da pita, ali se predomislio. Bio je to lep stočić i Karni je dugo razmišljao gde da ga stavi da ne ostane neprimećen.

Rasti je došao u kancelariju. – Ko su ovi? – Ako se i naljutio što su ga gurnuli, sad je bio u čudu kao seljače u velegradu.

– Prodaju osiguranje od poplave – kazao je Karni. – Rekao sam im da ga već imam. – Rekao je momku iz Džordžije da ode na pauzu za ručak.

Karni je ponovo pozvao tetku i zamolio je da kaže Frediju da mu se javi. Večeras će otići do *Noćne ptice*, do *Čerija* i *Klermont laundža*, obići će sve omiljene barove njegovog rođaka dok ga ne pronađe. Fredi je u nevolji, a Karni ga traži kao kad su bili tinejdžeri. „Znamo da povremeno utopiš poneku stvar“ – niko nije znao šta radi sa strane, samo njegov rođak. Njegov rođak i nekoliko momaka koji su ponekad svračali sa stvarima koje bi se prosto odnekud stvorile kraj njih, stvarima u odličnom stanju, stvarima koje je mirne duše prodavao kupcima. I ne samo